

อัล-วะศียะฮฺ (การสั่งเสียหรือการทำพินัยกรรม)

﴿الوصية﴾

[ไทย - Thai - تايلاندي]

มุหัมมัด อิบรอฮีม อัล-ตุวัยญีรีย

แปลโดย : อิสมาน จารง

ผู้ตรวจทาน : พิชชอล อับดุลฮาดี

ที่มา : มุคตะศ็อร อัลฟากฮิล อิสลามีย์

2009 - 1430

islamhouse.com

«الوصية»

« باللغة التايلاندية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: عثمان جارونج

مراجعة: فيصل عبدالهادي

مصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2009 - 1430

islamhouse.com

อัล-วะศียะฮ์ (การสั่งเสียหรือการทำพินัยกรรม)

อัล-วะศียะฮ์ คือ คำสั่งเพื่อให้ใช้จ่าย(ทรัพย์สิน)หลังจากเสียชีวิต หรือ การให้ทรัพย์สินเป็นกุศลทานหลังจากการเสียชีวิต

วิทญ์บัญญัติ(หิกมะฮ์)ในการบัญญัติการสั่งเสีย

อัลลอฮ์ตะอาลาได้บัญญัติการเขียนพินัยกรรมผ่านคำพูดของท่านนบีผู้มหัศจรรย์คือลิลลิลลอฮ์อะลัยฮิวะสัลลิม เพื่อเป็นความเมตตาและปรานีต่อปวงบ่าวของพระองค์ โดยการเปิดทางให้มุสลิมได้กำหนดส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินของเขาก่อนเสียชีวิตไว้เป็นกุศลกรรมต่างๆที่จะยังประโยชน์แก่คนยากจนและผู้อยู่ในภาวะจำเป็นด้วยความดี และจะนำมาซึ่งผลบุญและการตอบแทนที่ดีให้แก่ผู้มอบพินัยกรรมในห้วงเวลาที่เขาได้ถูกปิดกั้นจากการทำางานที่ดีอื่นๆ(เพราะเขาได้ชีวิตแล้ว) อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ كَتَبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ

وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴾ [البقرة/ 180].

ความว่า “ การทำพินัยกรรมแก่ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง และบรรดาญาติที่ใกล้ชิดโดยชอบธรรมนั้น ได้ถูกกำเนิดขึ้นแก่พวกเจ้าแล้ว เมื่อความตายได้มายังคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้า หากเขาได้ทิ้งทรัพย์สินสมบัติไว้ ทั้งนี้เป็นหน้าที่แก่ผู้ยำเกรงทั้งหลาย” (อัล-บะเกาะเราะฮ์: 180)

หุก่มของอัล-วะศียะฮ์

1- การวะศียะฮ์ถือเป็นสิ่งที่สุนัดสำหรับผู้ที่มีทรัพย์สินมากมายและทายาทของเขาก็ไม่ใช่ผู้ที่ยากจนขัดสน โดยการที่เขาทำการสั่งเสียสิ่งใดก็ได้จากทรัพย์สินของเขา ในจำนวนที่ไม่เกินเศษหนึ่งส่วนสาม(ของทรัพย์สินที่เขามีอยู่)มอบให้ไปในหนทางที่ดั่งาม เพื่อให้มีผลบุญมาถึงตัวเขาอย่างต่อเนื่องหลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว.

2- การวะศียะฮ์ถือเป็นวาญิบสำหรับผู้ที่มีภาวะหนี้สินของอัลลอฮ์หรือของมนุษย์ติดพันอยู่ หรือมีสิ่งที่เป็นอะมานะฮ์ของผู้อื่นเก็บอยู่กับเขา โดยการเขียนบันทึกและชี้แจงไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้สิทธิเหล่านั้นสูญหายไป. และถือเป็นวาญิบเช่นกันสำหรับผู้ที่จะทิ้งทรัพย์สินไว้มากมายโดยจำเป็นที่เขาจะต้องทำการวะศียะฮ์ให้แก่ญาติๆที่ไม่ใช่ทายาท ในจำนวนที่ไม่เกินเศษหนึ่งส่วนสามของกองมรดก.

3- ส่วนการวะศียะฮ์ที่ต้องห้ามก็ดังเช่นการวะศียะฮ์ให้แก่ทายาทคนใดคนหนึ่งเท่านั้น เช่น ลูกคนโต หรือภรรยา ให้ได้รับทรัพย์สินเป็นการเฉพาะ โดยที่ไม่ได้ให้แก่ทายาทคนอื่นด้วย.

จำนวนของมรดกที่อนุญาตให้สังเสีย

สุนัตให้ทำการวะศียะฮฺสำหรับผู้ที่มีทายาท ในจำนวนหนึ่งส่วนห้า หรือหนึ่งส่วนสี่ หากเขาทิ้งทรัพย์สินที่ถือว่ามีจำนวนมากตามธรรมเนียมที่รู้จักกัน ซึ่งการให้หนึ่งส่วนห้าถือว่ามีดีที่สุด และอนุญาตให้เขาทำการวะศียะฮฺในจำนวนหนึ่งส่วนสามให้แก่ผู้ที่ไม่ใช่ทายาท.

ถือว่าเป็นสิ่งมักโรฮฺสำหรับการวะศียะฮฺของผู้ที่มีฐานะยากจนและทายาทของเขาก็ขัดสนเช่นกัน. และอนุญาตให้ทำการวะศียะฮฺทรัพย์ทั้งหมดสำหรับผู้ที่ไม่ใช่ทายาท(ที่จะรับมรดก)เลย.

ไม่อนุญาตให้ทำการวะศียะฮฺแก่บุคคลอื่น ๆ (ที่ไม่ใช่ทายาท) ในจำนวนที่เกินกว่าหนึ่งส่วนสามสำหรับผู้ที่มีทายาท. และไม่อนุญาตให้ทำการวะศียะฮฺแก่ทายาท(ที่มีส่วนแบ่งในกองมรดกอยู่แล้ว).

หากคนๆ หนึ่งได้วะศียะฮฺให้แก่แม่ของเขา พ่อของเขา หรือพี่น้องของเขา เป็นต้น ให้ไปทำหัจญ์ หรือทำการเชือดกุรบาน โดยที่พวกเขาเหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่ ถือว่าเป็นที่อนุญาต เพราะสิ่งดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่เป็นการทำความดีแก่พวกเขา ด้วยการให้ผลบุญซึ่งไม่ใช่เป็นการวะศียะฮฺที่มีเจตนาให้ครอบครองทรัพย์สิน.

เงื่อนไขของผู้รับวะศียะฮฺในการจัดการทรัพย์สิน

มีเงื่อนไขสำหรับผู้ที่จะรับวะศียะฮฺไปใช้ว่าจะต้องเป็นมุสลิม มีสติปัญญา รู้ผิดชอบ(โตแล้ว) มีความสามารถในการใช้จ่าย(บริหารจัดการ)ได้ดีในสิ่งที่ถูกวะศียะฮฺให้ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง.

บุคคลที่ถือว่าการวะศียะฮฺของเขาใช้ได้

การวะศียะฮฺถือว่าการถูกต้องใช้ได้ ทั้งที่มาจากผู้บรรลุนิติภาวะที่มีสติสมบูรณ์ เด็กที่มีสติปัญญาสมบูรณ์ และคนไม่ฉลาดในเรื่องทรัพย์สิน หรือคนอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน.

ลักษณะของการวะศียะฮฺ

การวะศียะฮฺถือว่าการถูกต้องและใช้ได้ โดยใช้คำพูดที่สามารถได้ยินได้ที่ออกมาจากปากของผู้ทำวะศียะฮฺ หรือด้วยการเขียนของเขา และถือว่าสุนัตให้มีการเขียนบันทึกวะศียะฮฺไว้และให้มีพยานรู้เห็นในการทำดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้พ้นจากความขัดแย้ง(ในอนาคต).

รายงานจากท่านอิบนุ อุมัร เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า ว่าแท้จริงท่าน เราสุลุลลอฮฺ คือลัลลลอฮฺ ฮุอะลัยฮิวะสَّلَام ได้กล่าวว่า

«مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ، يَبِيْتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا
وَوَصِيَّتَهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ». متفق عليه.

ความว่า "ไม่มีสิทธิของมุสลิมคนหนึ่งคนใดที่มีสิ่งที่เขาได้วะศียะฮุมัน ผ่านคำ
คืนมาสองคืน ยกเว้นวะศียะฮุมันของเขาจะต้องถูกเขียนเก็บไว้ที่เขา" (บันทึก
โดยอัล-บุคอรี หมายเลข 2738 ซึ่งคำรายงานนี้เป็นของท่าน และบันทึกโดย
มุสลิม หมายเลข 1627)

อนุญาตให้มีการกลับคืนการวะศียะฮุมันและยกเลิกมันได้ และสามารถเพิ่มได้เช่นกัน แต่เมื่อ
เขาเสียชีวิตลงก็ถือว่ามันมั่นคงตามนั้น.

ผู้ที่สามารถรับวะศียะฮุมันได้อย่างถูกต้อง

การวะศียะฮุมันถือว่าถูกต้องใช้ได้ทั้งที่ให้แก่คนที่สามารถครอบครองทรัพย์สินได้ไม่ว่าจะเป็น
มุสลิมหรือกาฟิร ที่ได้เจาะจงไว้ -ด้วยการมอบทุกสิ่งที่มีประโยชน์ที่ศาสนานุญาต- หรือให้แก่
มัสยิด กองคลัง สถานศึกษา และอื่นๆ.

แนวทางการให้วะศียะฮุมัน

1- การวะศียะฮุมันจะเป็นในเรื่องการบริหารจัดการในสิ่งที่รู้กัน หลังจากที่ผู้ทำวะศียะฮุมัน
เสียชีวิตแล้ว เช่นให้ช่วยทำการแต่งลูกสาวของเขา ช่วยดูแลลูกเล็กๆของเขา หรือแจกจ่ายทรัพย์สิน
ไปหนึ่งส่วนสาม ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สุหนัต และเป็นกุศลกรรม ที่ได้ผลบุญ สำหรับผู้ที่สามารถจะกระทำ
ได้

2- การวะศียะฮุมันจะด้วยการบริจาคทรัพย์สิน เช่นวะศียะฮุมันให้หนึ่งส่วนห้าของทรัพย์สิน
ของตนแก่คนยากจน บรรดาผู้รู้ หรือผู้ที่การต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ หรือเพื่อก่อสร้างมัสยิด ชุด
บ่อน้ำใช้ดื่มกิน เป็นต้น.

สุหนัตให้วะศียะฮุมันให้แก่พ่อแม่ที่ไม่สามารถรับมรดกได้ ญาติพี่น้องที่ยากจนที่ไม่มีสิทธิรับ
มรดก เพราะการให้แก่คนเหล่านั้นจะได้ทั้งการบริจาคและการเชื่อมสัมพันธ์เครือญาติ.

หุกุมการเปลี่ยนแปลงวะศียะฮุมัน

วาญิบที่การวะศียะฮุมันต้องเป็นไปในสิ่งที่ตั้งตามครรลองศาสนา เมื่อใดที่ผู้ทำวะศียะฮุมัน
เจตนาจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่ทายาทถือว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ชอบและเป็นบาป และถือว่าหะรอม
สำหรับผู้รับวะศียะฮุมันและคนอื่นๆที่จะทำการเปลี่ยนแปลงวะศียะฮุมันที่ยุติธรรม และสุหนัตสำหรับผู้รู้
ว่าในวะศียะฮุมันนั้นมีความอธรรมหรือเป็นบาปอยู่จะต้องให้การตัดเตือนแก่ผู้ทำวะศียะฮุมันเพื่อให้เขา
ทำให้มันดีขึ้น ยุติธรรมขึ้น และห้ามปรามเขาจากอธรรม แต่หากเขาไม่ตอบรับ ก็ทำการเจรจา
ปรับปรุจระหว่างผู้รับวะศียะฮุมันเพื่อให้เกิดความยุติธรรม ความพอใจกัน และทำให้คนตาย(ผู้วะศียะ
ฮุมัน)พ้นภาระ(จากการที่ต้องรับบาป).

อัลลอฮฺตะอาลาตรัสว่า

﴿فَمَنْ بَدَلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَنبَأَ آثَمَهُ عَلَى الَّذِينَ يَبْدُلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾ فَمَنْ خَافَ
 مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٢﴾﴾
 [البقرة/١٨١-١٨٢].

ความว่า “ดั่งนั้นผู้ใดเปลี่ยนแปลงมันภายหลังจากได้ยินมัน (คำสั่งพินัยกรรม จากผู้ตายโดยไม่ทำไปตามพินัยกรรมนั้น) แน่นอนบาปของมันก็จะตกแก่ บรรดาผู้ที่ทำการเปลี่ยนแปลงมัน แท้จริงอัลลอฮ์ทรงได้ยินอีกทั้งทรงรอบรู้ยิ่ง แต่ผู้ใดที่กลัวว่าผู้ทำพินัยกรรมจักล้าเอียงหรือทำบาป (ด้วยการฉ้อฉลใน พินัยกรรมนั้น) แล้วเขาก็ประนีประนอมในระหว่างพวกเขาเหล่านั้นได้ แน่นอนย่อมไม่เป็นบาปแก่เขาแต่ประการใดๆ แท้จริงอัลลอฮ์ทรงอภัยยิ่ง อีก ทั้งทรงเมตตายิ่ง” [อัลบะเกาะเราะฮะฮ์:181-182]

หุก่มการวะศียะฮ์ให้แก่ฝ่ายที่ขัดต่อหลักศาสนา

การวะศียะฮ์ถือว่ามีใช้ไม่ได้ และไม่เป็นที่อนุญาตในลักษณะที่เป็นการให้ในแนวทางที่เป็น บาบกรรม เช่นการวะศียะฮ์เพื่อให้อสังหาริมทรัพย์ สถานบันเทิงหรือการละเล่น ช่องโศกณีย์ สร้าง สิ่งก่อสร้างบนสุสาน ไม่ว่าจะผู้ทำการวะศียะฮ์จะเป็นมุสลิมหรือกาฟิรก็ตาม.

ช่วงเวลาที่มีผลต่อการวะศียะฮ์

การจะถือว่าวะศียะฮ์เป็นผลถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องขึ้นอยู่กับกรตาย ถ้าหากเขาได้วะศียะฮ์แก่ทายาทแต่ก่อนตายผู้นั้นได้กลายเป็นบุคคลที่ไม่ใช่ทายาท เช่น พี่น้องของผู้ตายที่ถูกกัสนสิทธิต่อ จากกองมรดกโดยลูกชายของผู้ตาย ถือว่าวะศียะฮ์นั้นเป็นผล และหากได้ทำการวะศียะฮ์แก่ผู้ที่ไม่ใช่ทายาท ก่อนตายคนผู้นั้นได้กลายเป็นทายาท เช่น การวะศียะฮ์ให้แก่พี่หรือน้องที่เป็นผู้ชายใน ขณะที่ผู้วะศียะฮ์มีลูกชายอยู่ในขณะที่ทำการวะศียะฮ์ แล้วต่อมาลูกชายคนนั้นเกิดเสียชีวิต ถือว่าการวะศียะฮ์นั้นเป็นโมฆะหากบรรดาทายาทไม่ยินยอม.

เมื่อบุคคลหนึ่งเสียชีวิตมรดกของเขาต้องนำไปชดใช้หนี้ของเขาเสียก่อน แล้วจึงนำมาใช้ในส่วนที่เป็นวะศียะฮ์ หลังจากนั้นจึงจะแบ่งให้ทายาท

หุก่มการดำเนินการวะศียะฮ์

อนุญาตให้ผู้ถูกให้วะศียะฮ์จะเป็นบุคคลคนเดียวหรือมากกว่า หากผู้ถูกวะศียะฮ์มีหลายคน และได้มีการกำหนดส่วนของแต่ละคนไว้ถือว่าการวะศียะฮ์ใช้ได้ตามส่วนที่ได้มีการเจาะจงไว้ และ หากคนๆหนึ่งได้ทำการวะศียะฮ์แก่คนสองคนในสิ่งเดียวกันเช่นให้ดูแลลูกๆของเขา หรือทรัพย์สินของเขา ถือว่าไม่อนุญาตให้คนใดคนหนึ่งทำการใช้อำนาจนั้นเพียงแต่ผู้เดียว.

เวลาการรับมอบวะศียะฮุ

ถือว่าถูกต้องและใช้ได้ไม่ว่าผู้ถูกวะศียะฮุจะตอบรับการวะศียะฮุขณะที่ผู้ทำวะศียะฮุยังมีชีวิตอยู่ หรือหลังจากที่เขาเสียชีวิต หากเขา(ผู้ถูกวะศียะฮุ)ปฏิเสธการรับวะศียะฮุก่อนที่ผู้ทำวะศียะฮุจะเสียชีวิตหรือหลังจากเสียชีวิต ถือว่าสิทธิของเขา(ในการรับวะศียะฮุ)นั้นหมดไปเพราะการปฏิเสธของเขา.

หากผู้ทำวะศียะฮุดีทำการวะศียะฮุโดยกล่าวว่า “ฉันวะศียะฮุให้แก่คนๆ นั้นจำนวนเท่าๆ กับส่วนแบ่งของลูกชายของฉัน หรือทายาทคนใดก็ได้ ถือว่าผู้ถูกวะศียะฮุจะได้เหมือนกับทายาทผู้นั้นตามแต่ส่วนของเขาในข้อกำหนดเรื่องมรดก และหากเขาได้วะศียะฮุโดยกำหนดเป็นส่วนหนึ่ง ถือว่าให้ทายาทมอบให้ตามที่พวกเขาอยากจะให้.

เมื่อบุคคลหนึ่งเสียชีวิตในสถานที่ที่ไม่มีศาลหรือปกครอง และไม่มีผู้ที่ถูกวะศียะฮุให้ เช่น สถานที่ที่หลบภัย ทะเลทราย อนุญาตให้บรรดามุสลิมอยู่รอบข้างเขาคบครองทรัพย์สินมรดกของเขาและใช้จ่ายมันในสิ่งมาซึ่งผลประโยชน์.

ตัวบทการวะศียะฮุ

สุนัตให้เขียนขึ้นต้นการวะศียะฮุตั้งที่ปรากฏในรายงานของท่านอนิส อิบน์มาลิก เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า “แท้จริงแล้วบรรดาเศาะหาบะฮุเขียนเริ่มต้นการวะศียะฮุของพวกเขาว่า “นี่คือสิ่งที่ฉันสั่งเสียให้คนนั้นคนนี้ (กล่าวชื่อ) ฉันขอวะศียะฮุว่าให้เขาปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่การอิบادةนอกจากอัลลอฮ์องค์เดียวไม่มีภาคีสำหรับพระองค์ และแท้จริงมุฮัมมัดนั้นเป็นป่าวและศาสนทูตของพระองค์ วันสิ้นโลกนั้นจะมาถึงแน่นอนไม่มีข้อสงสัยใดๆ และอัลลอฮ์จะทรงให้ผู้อยู่ในหลุมฝังศพนั้นฟื้นขึ้นมาใหม่ แล้วเขาก็ทำการวะศียะฮุให้ครอบครัวของเขาที่ยังมีชีวิตอยู่หลังจากเขาจงย่ำเกรงอัลลอฮ์อย่างแท้จริง และทำดีต่อกันระหว่างพวกเขา เชื้อฟิงอัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์หากเขาเป็นมุอ์มิน แล้วก็ทำการวะศียะฮุด้วยสิ่งนบีอิบรอฮีมและยะอ์กูบ ให้สั่งเสียลูกๆของท่าน ว่า

﴿يَبْنِي إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾

[البقرة/132].

ความว่า “โอ้ลูกๆ ของฉันแท้จริงอัลลอฮ์ได้เลือกไว้สำหรับพวกท่านซึ่งศาสนาอิสลาม ดังนั้นท่านจงอย่าได้ตายยกเว้นในขณะที่ท่านเป็นมุสลิมเท่านั้น” [อัล-บะเกาะเราะฮ์ :132]

หลังจากนั้นก็เขียนสิ่งที่เขาอยากจะวะศียะฮุ”. (หะดีษเศาะฮิหฺ บันทึกลงโดย อัล-บัยฮะกียกี้ หมายเลข 12463 และอัด-ดาเราะอ์ญะนีญ์ 4/154 ดู อีรฎูลมะอะลีล หมายเลข 1647)

วาระศึยะจะเป็นโมฆะด้วยสิ่งต่อไปนี้

- 1- เมื่อผู้ถูกให้วาระศึยะสูญเสียสติไม่อาจบริหารการว้ใช้จ่ายทรัพย์ได้
- 2- เมื่อสิ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นวาระศึยะเสียหาย
- 3- เมื่อผู้ให้วาระศึยะได้กลับคำโดยยกเลิกการวาระศึยะ
- 4- เมื่อผู้ถูกให้วาระศึยะปฏิเสธการรับวาระศึยะ
- 5- เมื่อผู้ถูกให้วาระศึยะเสียชีวิตก่อนผู้ให้วาระศึยะ
- 6- เมื่อผู้ถูกให้วาระศึยะห้คร่าชีวิตผู้ให้วาระศึยะ
- 7- เมื่ออายุขัยของวาระศึยะหมดลง หรือการงานที่ถูกวาระศึยะให้ผู้ถูกวาระศึยะทำจบสิ้นลง.